

[Viggo Starcke.]

det dog for noget? Det sinker meget mere, end det gavner. Ministeriet vil sørge for fordelingen af arbejdskraft, men med det resultat, at i mange mindre byer går små håndværksmestre ledige, deres første mand går ledig, deres medhjælpere går ledige og venter på kontorernes langvarige og gustne overvejelser, medens attester udfyldes, skemaer indsendes, papirmøllen maler og kontorerne drysser til af støv. Kan vi ikke snart få lukket det boligministerium — så bliver der i hvert fald nogle lokaler ledige. Folk venter og er ved at blive utålmodige.

På retsforbundets og det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaards opfordring frigav den højtærede handelsminister noget sukker i anledning af al nedfaldsfrugten efter stormen. Jeg vil gerne spørge: Kunne den højtærede handelsminister ikke tænke sig at frigive sukkeret helt? Sukker sælges nu til lave priser til udlandet. Vi vil advare mod den trafik. Vi sælger sukker til udlandet til 75 øre pr. kg og dækker så hjemmets ernæring med f. eks. æg, hvoraf forbruget er fordoblet siden før krigen, og æggene koster ikke 75 øre, men 3 kr. 75 øre pr. kg. Sukker indeholder tre gange så mange kalorier pr. kg som æg, og æggene koster 5 gange så meget som sukker pr. kg, hvilket vil sige, at vi for den samme kaloriemængde betaler 15 gange så meget, når vi spiser æg. Frugt og bær hænger og rådner eller bliver spist af fuglene, i stedet for at husmødrene kunne få dem til henkogning og marmelade. Husmødrene må i dag købe marmelade f. eks. til 5 kr. pr. halvkilo, medens hjemmekonservering kan foretages for 25—50 øre pr. halvkilo.

Men samfundet består ikke blot af familier. Samfundet består også af lav, stænder, organisationer, fagforeninger, arbejdsgiverforeninger og politiske partier. De kollektive sammenslutninger til varetagelse af fælles interesser er naturlige, og de kan være til hjælp både for den enkelte og for helheden, både for forbruget og produktionen, men hvor disse sammenslutninger får karakter af sammenrottelse, der kan de både kue det enkelte menneske og true samfundslivets vigtigste funktioner. Den kollektive ånd har en tilbøjelighed til at svække den enkeltes selvstændighed, binde ham på hænder og fødder og gøre ham afhængig af organisationerne. Det værste er, at organisationerne bruger de politiske partier for at opnå særfordele på andres bekostning, og at de politiske partier bruger organisationerne til deres egne formål, således at et mindretal ofte tvinges til at

betale tilskud til politiske partier, som de betragter som deres politiske modstandere. Stramningen af organisationerne og væksten af organisationernes magt skyldes dog hele den spænding, som ligger nede i bunden af samfundet, bag de sociale urofænomener, hvor det virkelig hidtil er lykkedes de store monopoler og de store finansers særinteresser at bilde arbejdsgivere og arbejdere ind, at de har modsatte interesser. Selvfølgelig har arbejdsgivere og arbejdere modsatte interesser i den forstand, at hvis det kan lykkes en kortsynet arbejdsgiver at underbyde arbejderne og give dem en løn, der er mindre, end deres arbejde er værd, eller det kan lykkes arbejderne at presse lønnen op over, hvad arbejdet er værd, tror de hver for sig, at det er et fremskridt.

Men arbejdere og arbejdsgivere har den soleklare fællesinteresse, at der bliver produceret så meget som muligt, for des mere bliver der at dele. Men ulykken ligger dybt nede, i dette, at der findes magter i samfundet, bagom arbejderne og bagom arbejdsgiverne, som kan tilvende sig fyrstelige indtægter og samle sig fyrstelige formuer uden at deltage i det skabende produktive arbejde. Det er for det første jordmonopolet, der kan beherske forudsætningerne for alt arbejde ved at eje og beslaglægge jorden på land og i by, arbejdspladsen, byggepladsen og alle de råstoffer, som alene naturen kan give. Derved tilvender det sig løvens part af produktionsproduktet, så der bliver mindre til deling mellem de andre parter i produktionsprocessen, således at den ene part bringes til at tro, at det er den anden part, der tager noget fra den.

Dernæst er der toldmonopolet og de restriktionsbeskyttede virksomheder, som kan benytte udelukkelsen af fremmed konkurrence til at fordyre varerne, uden at varerne derfor blive bedre eller flere. Det er denne onde cirkel, vi vil bryde. Kun ved at tilintetgøre monopolerne, som retsforbundet vil det, kan man komme alt dette til livs. Kun på den måde kan man forene produktionens, omsætningens og forbrugets interesser. Kun på den måde kan man forene arbejderne og arbejdsledernes interesser, hjemmenes og handelens interesser. Det gælder ikke om matematisk at løse cirkelns kvadratur, men det gælder om rent praktisk, samfundsmæssigt at løse den onde cirkels kvadratur.

I de kommende år vil vi omsætte dette i praksis. Der er måske såkaldte praktiske politikere, som smiler ved tanken, f. eks. det ærede medlem hr. Knud Kristensen, men har resultaterne af f. eks. det ærede